د نړۍ ۷ عجايبي

سرچينه:

بېلابېلې وېبپاڼې

ژباړن:

مختار احمد احسان

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ ۷ عجايبي

سرچينه:

بيلابيلي ويبپاڼي

ژبـــاړن:

مختار احمد احسان

کال: ۱۳۸۹ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب ځانګړني:

کتاب	::: د نړۍ اووه عجايبې
سرچينه	::: بيلابيلې ويبپاڼې
ژباړن	::: مختار احمد احسان (۱۲)
د ژباړن بربېښناليک	::: mukhtar.ehsan@gmail.com
دژباړلو نېټه	::: د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر مياشت
کمپوز او ډيزاين	::: پخپله ژباړن
انلاين چاري	::: لراوبر ډاټ کام – www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ:

وټولو هغو افغانانو ته چي دهیواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو پهخوندي کولو کي خپله ونډه اخلي.

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیـــولیـک

تقریظ ۷

پخوانی اووه عجایبي ۱۰

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي ۱۵

اوسنۍ (عصري) اووه عجایبي ۲۰

۱. چیچن ایتېزا - میکسیکو ۲۲

۲. المسیح المخلص - برازیل ۲۷

۳. کولوسیوم – ایټالیا ۳۰

۴. دچین دیوال – چین ۳۴

۵. ماچو پیچو – پیرو ۳۹

۶. پترا – اردن ۴۳

۷. تاج محل – هندوستان ۴۸

سرچیني ۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحیم

ګران مختار احمد احسان صاحب، سلامونه

ستا سی ژباړلی کتاب (د نړی ۷ عجایبی) چی زما د لیدو لپاره مو رالیږلی وو وکوت. خوښ می سو؛ یو دا، څرنګه چی ددغو عجایبو ځینی ما خپله لیدلی دي نو ماته یې زما زاړه یادونه رایاد کړل. بل داچی، دداسی کتابونو لوستنه ګټور دي. ددغه کتاب د مندرجو عجائبو په لیدو او دهغو په باره کی د معلوماتو له لاري زموږ د وخت خلک د پخوانیو خلکو او واکمنانو عظیم الشان کار او سترهوډ ګوري چی موږ ته یو درس او ځینی وخت عبرت دی. موږ ګورو چی ځینو واکمنانو د خپل جاه و جلال د ښوولو او د نورو د تعجیزولو لپاره محیر العقوله ماڼی، باغونه او بناوي جوړي کړیدي، ځینو بیا د خپل واک د تلپاته خوندي کولو په منظور د دښمن د راتلو په لارکی لوی او اوږده سنګري دیوالونه وهلی دي، ځینو د خپل دین او چا دخپلی معشوقې سره د بیکچه مینی په ثبوت کی بی مثاله ښکلی معبدونه، قبرونه او ماڼۍ درولی دي. که ځوک ښه ځیر سی ددې ټولو عجائبو د رامنځته کیدو اصلی محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وایي:

د همهٔ مخلوقاتو پلار دی دا — دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې

هو، دنیا له عشق او محبته پیدا سویده او د پرمختګ راز یې هم په همدې کې نغښتي دي. یو ماشوم دخپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د مینې په غیږ کې او د پلار د مهربانۍ تر سیوري لاندي لوي سي، عالم سي، مجاهد سي، قهرمان سي، او د ولس غرقه بیړۍ د نجات ساحل ته ورسوي. شخصیت، عقیده، ټولنه، وطن، امت، انساني ارزښونه، او ... ټول په عشق و محبت لاسته راتلاي سي، ساتل کیداي سي او ځلیداي سي. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معني ورکوي. عشق دي چي په چا ځان او جهان پیژني. دا عشق دي چي خلک په ظاهره دناشوني او خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي یې. دا عشق دي چي خلک و قرباني او سربښندني ته وربولي. دا عشق او محبت دي چي د آزادي د لاري یو مجاهد په تش لاس د یو لوي بیرحمه وسله وال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوي او د باروتو و اسکت په اغوندي. دا عشق دی چی د نړۍ ډیر عجایب او محیر العقول یادګارونه یې منځته راوړیدي د کوم چی تاسی څو نمونی راټولی کړیدي.
د دغه کتاب مطالعه نوی نسل ته ښئي چی که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانیت جوړونه، ښیګڼه او غوړونه غواړي نو په کار ده چی د پوهی څنګته په ځان کی عشق پیدا کړي. عشق عجایب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاریخونه دي جوړ کړي عاشقانو
هسي نه چي هر بزدله هوښیارانو

ګران مختار احمد جانه ! زه تاسی ته د دغه کتاب د تألیف مبارکی وایم او د ورته نورو ګټورو کتابونو د لیکلو توفیق درته غواړم. إنه هو السمیع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق أعظم
کابل-۲۵ غبرګولی ۱۳۸۹ هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ اووه عجايبي

پيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانی اووه عجایبې

دنړۍ اووه عجایبې د نړۍ هغه اووه ځانګړي معمارۍ دي چې د جوړښت ، زړښت یا ښایست له پلوه د عجایبو په لیست کې درېدلي دي .
یونانیانو ته د ۷ عدد یوه ځانګړې معنی درلوده چې دبیلګې په توګه سره ۷ سیارې ، ۷ بېلابېل رنګونه، ۷ داونی ورځې، ۷ ساینسونه او داسې نور له ۷ برخو څخه تشکیل سوي شیان یادولای سو. ځکه نو باید دنړۍ دډېرو زیاتو عجایبو معماریو څخه یوازې ۷ عجایبې ټاکل سوې وای، هغه وو چې ددې معماریو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجایبې د تاریخي او یا کلاسیکي عجایبو په نامه سره هم یادېږي چې که څه هم دوې عجایبې د بابل اویزان باغونه او د خوفو هرم یې دیونانیانو لخوا نه وې جوړې سوې خو دا عجایبې ځکه په دې لیست کې شاملې وې چې د لوی سکندر لخوا یې د فتحه سویو سیمو د سرحدونو په دننه کې موجودیت درلود .

د پخوانیو ۷ عجایبو نومونه:

۱. په مصر کې د جیزه لوی هرم
۲. په عراق کې د بابل اویزان باغونه
۳. په یونان کې د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه
۴. په ترکیه کې د آرتمیس معبد (کلیسا)
۵. د "هالیکېرنېسکوس" په یوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره
۶. په یونان کې د رودس مجسمه
۷. په مصر کې د الیکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په مصر کي د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کي د بابل اويزان باغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

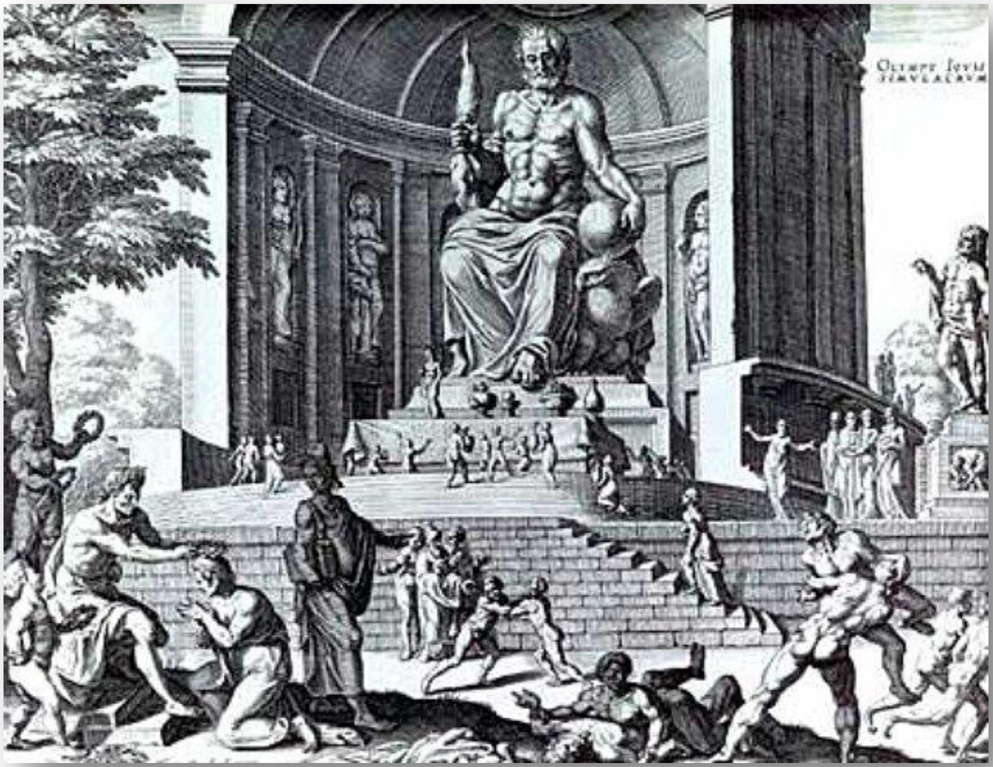

۳. په یونان کې د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کې د آرتمیس معبد (کلیسا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د "هالیکېړنېسکوس" په یونانی ښار کې د "ماوسولوس" مقبره

۲. په یونان کې د "رودس" غټه مجسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. په مصر کې د الیکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي

د نړۍ د ۷ عجایبو د زیاترو لیستونو په اړه ویل سوي دي چي دا عجایبي په منځنیو پېړیو کي موجودي وې. په دې لیستونو کي یادي سوي زیاتره ودانۍ د منځنیو پېړیو څخه ډېر پخوا جوړي سوي دي. د منځنیو پېړیو د ۷ عجایبو لیستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنیو پېړیو عجایبي (په دې عجایبو کي د عجایبو تعداد نامعلوم و.)
- د منځنیو پېړیو ۷ عجایبي
- د منځنیو پېړیو د فکر او د معماري فن عجایبي

د منځنیو پېړیو د ځینو بېلابېلو ۷ عجایبو نومونه:

۱. په انګلستان کي ستونهېنج (Stonehenge)
۲. د ایتالیا په مرکز روم کي کولوسیوم (Colosseum)
۳. په مصر کي د کوم هدیره
۴. د چین په شمال کي د چین دیوال
۵. په چین کي د "پرسلاین" برج
۶. په ترکیه کي هاجیه سوفیا
۷. په ایتالیا کي د پیزا برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په انګلستان کي ستونهینج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کي کولوسیوم (Colosseum)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. په مصر کي د "کوم" هديره

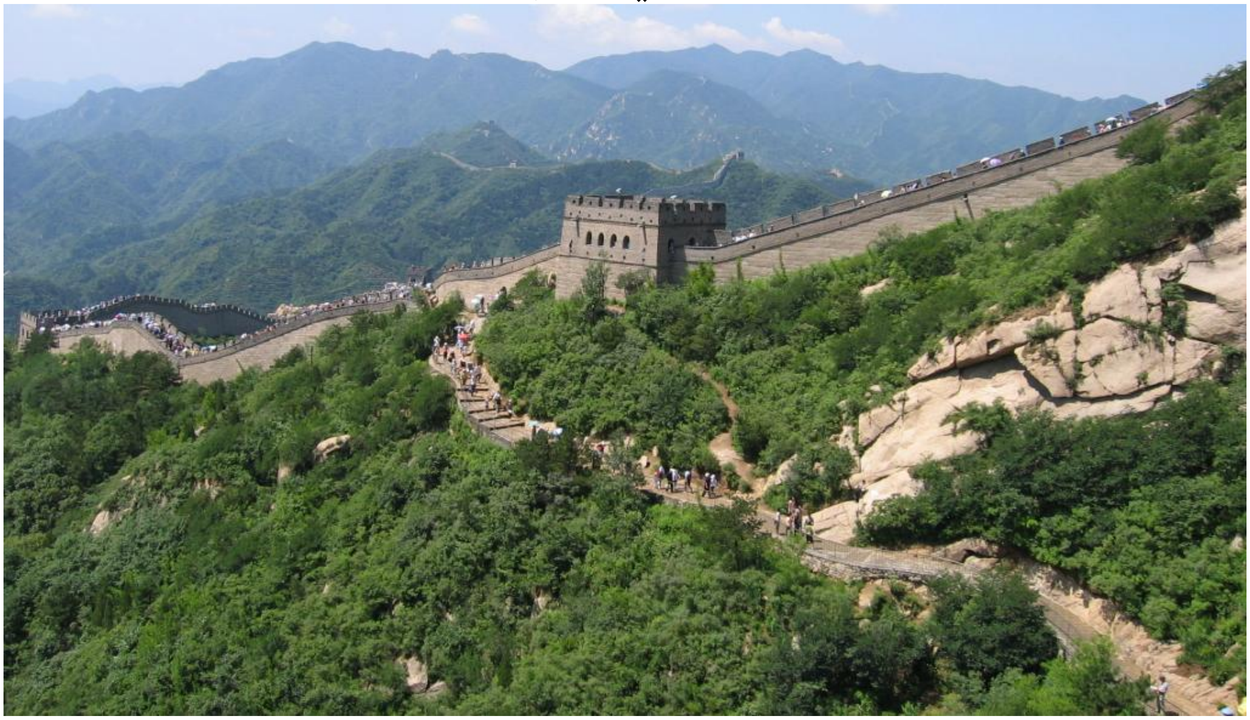

۴. د چين دېوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

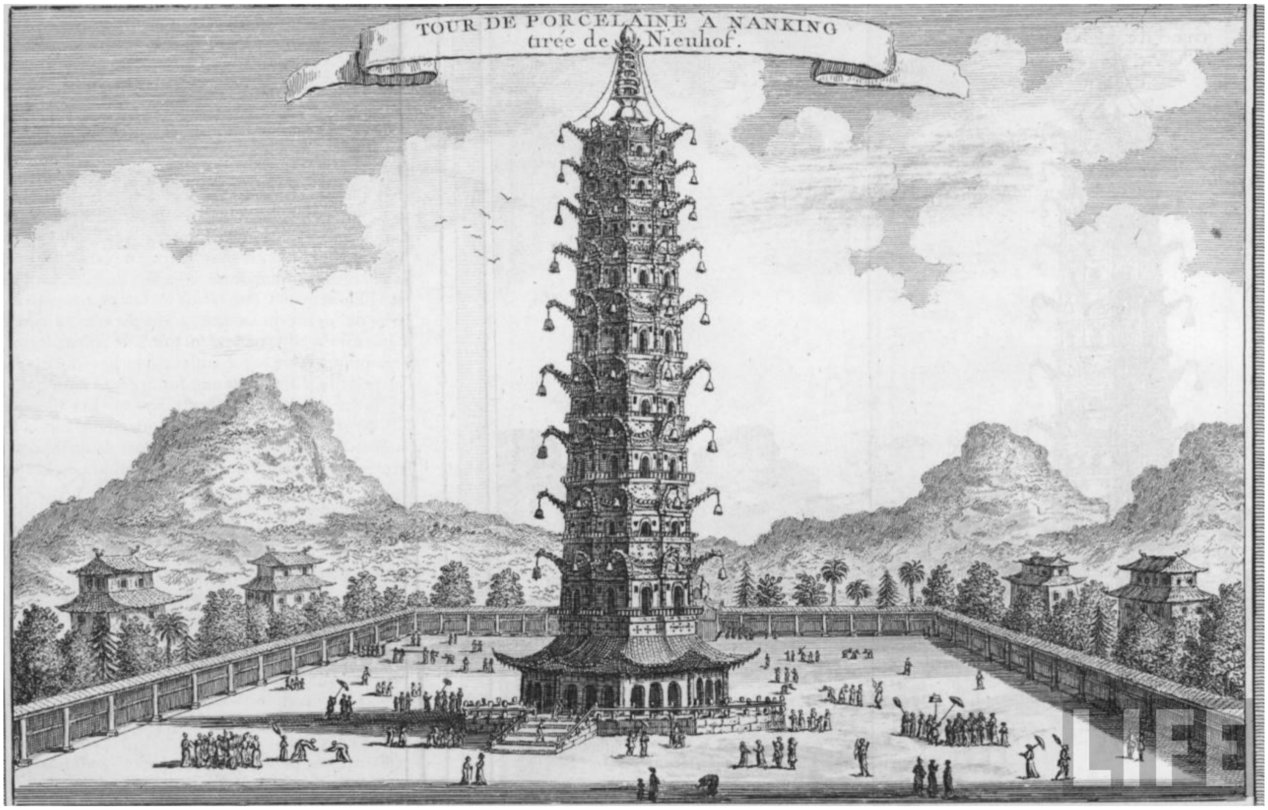

۵. په چين کي د "پرسلاين" برج

۶. په ترکيه کي "هاجيه سوفيا "

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷.په ایټالیا کې د "پیزا" برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ (عصري) ۷ عجايبي

د ۷ عجايبو په ويبپانه کې د ۲۰۰۶ زېږديز کال د اګست په مياشت کې يو ليست، چې د نړيوالو تجعبه معماريو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښې موجودې وې، په دې نيت پرليکه سو چې د نړۍ په ګوټ-ګوټ کې به ټول وګړي خپل د خوښې معمارۍ يا ښايسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رايه به ورکوي، څو د رايې ورکولو وروسته ۷ زياتې رايي وړونکي معمارۍ د نړۍ د ۷ عجايبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجايبو دټولني په وينا په دې انتخاباتو کې تر سل ميليونو ډيرو وګړو دانټرنيټ او د موبايل د پيغام (SMS) له لاري خپلې رايې ورکړې چې په نتيجه کې يې لاندې ذکر سوي ۷ عجايبي د ۲۰۰۷ زېږديز کال د ۷ مياشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز ليسبون کې اعلان کړل سوې:

۱. چيچن ايتزا – ميکسيکو

۲. المسيح المخلص – برازيل

۳. کولوسيوم – ايټاليا

۴. دچين ديوال – چين

۵. ماچو پيچو – پيرو (پيرو دجنوبي امريکا په لويديځ کې موقعيت لري.)

۶. پترا – اردن

۷. تاج محل – هندوستان

همدارنګه ددې ۷ عجايبو سره ترڅنګ په نړۍ کې د ډيرو نورو ۷ عجايبو ليستونه هم سته چې هر يو يې ځانته بېل نوم لري، دبېلګې په توګه د ځينو عجايبو دليستونو نومونه په لاندې ډول دي:

- د نړۍ ۷ طبيعي عجايبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د امریکا د نن ورځي نوي ۷ عجایبي
- د امریکا د ملکي انجینرانو ټولنه
- تر اوبو لاندي نړیوالي ۷ عجایبي
- د نړۍ ۷ صنعتي عجایبي
- د سفر نړیوال ۷ عجایبي: دا عجیابي بیا پر دوو برخو وېشل کیږي:
  - ۱. د سفر نړیوالي طبیعي ۷ عجایبي
  - ۲. د سفر نړیوالي مصنوعي ۷ عجایبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. چیچن ایتېزا – میکسیکو

چیچن ایتېزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکښونکی تعجبه ځای دئ چي د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای د میاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کي د رسمي مراسمو په ترڅ کي د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو .

"چیچن ایتېزا " د مایا دقوم یو دمهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چي د "کوکولکان هرم " پکي واقع دئ. د کوکولکان هرم چي "ال کېستېیللو " هم ورته ویل کیږي ځیني ته ورته هرم دئ . دا هرم په میکسیکو کي یو دمشهور ترینه معماریو څخه شمېرل کیږي چي د مایا دقوم په مټ سره جوړ سوئ دئ. مایا دمیکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کي اوسېدونکئ قوم دئ چي شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.
د کوکولکان هرم هغه هرم دئ چي په څلورو خواوو کي یې ځیني جوړي سوي دي چي د هرې خوا ځیني یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځیني لري؛ ټوله ۳۶۴ ځیني کیږي. ددې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دئ چي دلوړي برخي په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همدا راز ددې هرم پر سر یو معبد هم موجود دئ.
چیچین ایتېزا د مایا (مایا هغه ځای دئ چیري چي د مایا قوم اوسیږي: مرکزي امریکا او جنوبي میکسیکو.) په شمال کي د کښتو اوارو مځکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چي بېلابېلي په زړه پوري او زړه راکښونکي معماری پکښي موجودي دي.

د چیچین ایتېزا څارنه او نظارت د میکسیکو د " INAH " موسیسې لخوا کیږي او مځکه یې د بربچانو د کورنۍ مځکه ده، خو ددې ځای کنډوالې او خرابې بیا فدرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایتېزا کي د کوکولکان د هرم څخه ماسېوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودي دي چي په لاندي ډول دي:

- لرغون پېژندونکو په ایتېزا چیچن کي د "میسوامېریکن بالګېم " لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چي یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court) " نومیږي. دا میدان د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکولکان هرم د شمال لوېدیځ څخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا یو د غټ ترینو میدانونو څخه شمېرل کېدئ. لرغونی میدان ۱۲۲ په ۲۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا دېوالونو یې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چیچن ایتزا کي یوه بله موجوده ودانۍ د "ټزومپېنټلي" په نامه یادېږي.
- اوساریو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر یې یو معبد موجود دئ او و څلورو خواوو ته ځینې لري. ددې هرم په مرکزي برخه کي یو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "ایډوارډ ایچ تومپسن" لخوا کیندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکلیټونه، طلا او مرۍ پیدا کړې نو یې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چیچن ایتزا دنامه معنی:

د چیچن ایتزا چي په انګلیسي ژبه سره (Chich’en Itza) لیکل کیږي معنی {د ایتزا د څاه په خوله کي} ده. د چیچن کلیمه د (Chi) او (Ch’en) څخه تشکیله سوې کلیمه ده چي د (Chi) معنی{خوله یا څنډه} ده او (Ch’en) د {څاه} معنی ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاته سوه دا ایتېزا کلیمه: ددې کلیمې ټکي په ټکي معنی (د اوبو جادوګري) ده خو دا د یوه قوم نوم هم دئ چې د شمالي جزیرې سیاسي او اقتصادي واک او اختیار یې ځانته خپل کړئ وو.

تاریخ:

د "یوکېټن" (د میکسیکو د ۳۱ ایالتونو څخه یو ایالت دئ) په شمال کې یوه وچه پرته ده چې پکښې ټول رودونه ترمځکې لاندې بهیږي. هلته دوه غټ طبیعي ژور ځایونه موجود دي چې د سینوټس (Cenotes) په نامه سره یادیږی. په دې ځایونو او د چیچن په شاوخوا کې بې اندازې زیاتې اوبه سته چې د تصفیې لپاره مناسبې وي. ددې دوو سینوټسونو څخه د "ساګرېډو سینوټس" په نامه ځاه ته ورته ځای ډېر شهرت لري.

د بعضو سرچینو له مخې د میلاد څخه مخکې دمایا قوم ددې سینوټسونو په شاوخوا کې قربانۍ ورکړې دي.

سرچینې زیاتوي چې د ۱۹۰۴ زېږدیز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږدیز کاله پورې د "ساګرېډو سینوټس" د پاکېدو پر مهال په چیچن ایتزا کې طلا ، پشم، شنه کاڼي، کولالي او دانسان دبدن خاوري سوی برخي موندل سوي دي.

د ساګرېډو سینتوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان هرم

د چیچن ایتېزا مرکزي نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان د هرم ختیځ خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. المسیح المخلص – برازیل

"کریسټ د ریډییمر(Christ the Redeemer) "د برازیل د "ریو د جېنایرو " په ښار کې د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چې د "کورکواډو " د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېسټ" په ملي پارک کې موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جګوالی لري.

نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جګوالی لري چې وزن یې ۶۳۵ ټنو ته رسیږي. د "بولیویا " د "کوچابامبا " په ښار کې تر دې مجسمې یوه بله جګ ترینه مجسمه موجوده ده چې نوم یې "کریسټو د لا کونکورډیا " دئ. دا مجسمه بیا ۴۰،۴۴ متره (۷،۱۳۲ فوټه) جګه او ۲۰،۳۴ متره (۲،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.

خو د کریسټ د ریډییمر مجسمه د برازیل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمز وو او اوس هم دئ. دا مجسمه د کانګریټو او نورو ټینګو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره د یوې جګې مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمایي کې رامنځته سو، دا هغه وخت وو کله چې کاتولیکي ملا "پیډرو ماریا بوس " د شهزادګۍ ایزابیل څخه درخواست وکړ چې نوموړې دې د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کې مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابیل و دې نظریې ته د عملي بڼې ورکولو په اړه هیڅ فکر ونه کړ. کله چې د دولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کې د جلاوالي قومانده رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

وروسته دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو " په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کې وسو چې د غره پر سر به یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلې د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ څو د خلکو څخه لاسلیکونه ټول کړي چې د دې مجسمې د ودانولو کار به حمایه کوي. همدا راز د دې پروګرام هدف د خلکو هڅول هم وه، څو خلک خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کیږي چې د برازیل کاتولیکانو د دې مجسمې په جوړولو کې تر ټولو زیاتې مالي مرستې کړې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجسمې په ډیزاین کې په پام کې نیول سوي وه چې د عیسوي مذهب نښه به پکښې موجوده وي او د عیسی مسیح په لاسونو کې به د نړۍ نقشه وي. خو په پای کې د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چې په مجسمه کې به عیسی مسیح ولاړ وي او دواړه لاسونه به یې خلاص نیولي وي.

د انجینر "هایټور ډا سیلوا کوسټا "لخوا د دې مجسمې ډیزاین جوړ سو او د مجسمې کاڼي توږونکی (سنگ تراش) یې فرانسوی کاڼي توږونکی "پاول لانډوسکي "وو. د دې ښکلي او زړه راکښونکي معمارۍ جوړښت نهه کاله په بر کي ونیول (د ۱۹۲۲ زېږدیز کال څخه بیا تر ۱۹۳۱ زېږدیز کاله پوري).
د مجسمې ټوله مالي لگښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږدیز کال د اکتوبر د میاشتي په ۱۲ نېټه چې د ۱۳۱۰ زېږدیز کال د میزان د میاشتي د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پر انستل سوه. ویل کیږي چې په دې ورځ مجسمه باید د یوې بېړۍ په وسیله سره روښانه سوې وائ خو د خرابي هوا له کبله مجسمه په "ریو "کې د کارکوونکو لخوا روښانه سوه.

د ۲۰۰۶ زېږدیز کال د اکتوبر په میاشت کې چې د "کریسټ د ریډییمر "د مجسمې ۷۵مه کلیزه وه د "ریو "د ښار ستر پادري "کارډینل ایورسبیو اوسکار شاید "تر مجسمې لاندي یوه وړه کلیسا په نښه کړه چې په نتیجه کې یې ټولو د کاتولیک مذهب لارویانو ته اجازه ورکړه سوه چې هلته د ماشوم د تعمید غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. کولوسیوم – ایټالیا

کولوسیوم یا "رومن کولسیوم" چي لومړی د "فلاوینن امپیتیاتر" په نامه سره یادېده د ایټالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کي موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیاتر" یعني یو سټېډیوم ته ورته میدان دئ چیري چي په زړه پوري کنسرټونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم تر سره کېږي. دا تیاتر چي د رومي معماری او رومي انجینری یو دبهترینو ودانیو څخه شمېرل کېږي د روم په امپراطوري کي تر ټولو غټ ترینه تیاتر دئ. د آمپي تیاتر کلیمه چي په رومي ژبه یې داسي (Amphitheatrum Flavium) لیکي د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "ټیټوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانۍ کار د میلاد څخه وروسته د۷۰م او ۷۲م کال په منځ کي د "وېسپاسیین" د امپراطورۍ په دوره کي پېل سوئ دئ چي د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کي، د "ټیټوس" د امپراطوری په دوره کي، کار پای ته ورسېد، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۲) کي یې سمون سوئ او بعضې بدلونونو پکښې رامنځته سوي دي. هېره دي نه وي چي د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کي ببلابېلو لوبو تقریبا سل ورځې ادامه درلودله.

کولوسیوم چي د هګۍ شکل ته ورته بڼه لري ۱۸۸ په ۱۵۶ مترو کي ځمکه اشغال کړې چي محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسیږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چي هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمي دایرې ته ورته ۸۰ ګولایاني لري. په ودانۍ کي ۷۲ د داخلېدو دروازې موجودي دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایېدلای سي.

کولوسیوم په پخواني روم کي د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو، اعدام، دحېوان دښکارولو او بعضو نورو شیانو سره تر څنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلګو یا تماشه چیانو ساعت تېرۍ وو چي یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو، د نظامي او جنګي کلا او بعضې نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځينو سرچينو له مخې اټکل کيږي چې په کولوسيوم کې د کولوسيوم د ګېمونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د يوه ميليون په شاوخوا کې حيوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مې او ۱۷مې پېړۍ په شاوخوا کې په کليسا پورې اړوندو ادارو امر وکړ چې د پراخ کولوسيوم څخه دې په يوه داسې ډول استفاده وسي څو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم ښه سي. هغه وو چې د رومن کاتوليک مذهب لوی پېشوا "پوپ سيکستوس" يو نوی پلان جوړ کړ چې د کولوسيوم څخه به د وړۍ فابريکه جوړوي څو په روم کې د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره د کار زمينه مساعده کړي.خو دا چې نوموړی د دې پيشنهاد د وړاندې کولو څخه وروسته په لنډ وخت کې د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسيوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.
ورپسې په ۱۲۷۱ زېږديز کال کې "کېرډينل التيئري" په کولوسيوم کې د غوييانو د جنګولو اجازه ورکړه چې حالات يې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږديز کال کې "پوپ بېنېډيکټ XIV " د يوې رسمي کليسا د پاليسی په حيث دا تصديق کړه چې د کولوسيوم څخه په پخوا وختونو کې د يو داسې ځای کار اخيستل کېده چيرې چې به عيسويان له منځه تله او ويجاړېده. د دې حکم د صادرولو په نتيجه کې په کمه موده کې په کولوسيوم کې ښکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډيکټ XIV "د کولوسيوم څخه د (Passion of Christ = د عيسی سره مينه) تعمير په شاني کار اخيسته او د صليب په شاني يې زيات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.
د کولوسيوم څخه ډيرو امپراطورانو او ولسمشرانو د خپلې خوښې کار اخيستئ دئ چې په نتيجه کې يې هلته بېلابېلې پيښې واقع سوي دي.

د ډيرو لاريونو سره ترڅنګ په ۲۰۰۰ زېږديز کال کې د اعدام پر ضد غټ لاريونونه هم د کولوسيوم مخته وسوه.

دا مشهوره او زړه ته راکښونکې ودانی نن سبا د روم د مشهوره ترينو سېل ځايونو څخه شمېرل کيږي چې هر کال په زرګونو ګرځندويان ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روم کي د يوه باغ څخه د کولوسيوم منظره

د کولوسيوم دننه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولوسیوم په شپه کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د چین دیوال – چین

د چین ستر دېوال د چین په شمال کې یو ډبرین او خاورین دېوال دئ چې د میلاد څخه مخکې د پنځمې او شپاړسمې پېړۍ په منځ کې جوړ سوئ دئ. دېوال په دې نیت جوړ کړل سو چې د بېلابېلو پادشاهي دورو په جریان کې به د چین د امپراطورۍ د شمالي سرحدونو دفاع کوي. د چین د ستر دېوال څخه ماسېوا د پنځمې پېړۍ څخه را پدېخوا راز-راز نور دېوالونه هم معمار سوي دي چې د چین د ستر دېوال سره په مقایسه یې کیفیت ښه نه دئ، د بېلګې په توګه سره د چین امپراطور "قین شي هوانګ" په امر جوړ سوئ دېوال یادولائ سو چې د میلاد څخه مخکې د ۲۰۲ او ۲۲۰ کلونو په منځ کې جوړ سو.

د چین دېوال په ختیځ کې د "شانهاګوان" څخه بیا په لوېدیځ کې تر "لوپ نور" پوري غځېدلئ دئ . د لرغون پېژندني پراخي سروې د عصري پرمختللو تخنیکونو په وسیله سره په تیرو نژدې وختونو کې دا معلومه کړه چې دا دېوال ۸۸۵۱،۸ کیلو متره (۵۵۰۰،۳ میله) اوږدوالی لري. ددې فاصلې څخه یې د ۶۲۵۹،۲ کیلو مترو (۳۸۸۹،۵ میلو) په اندازه برخه خپله دېوال نیولې، د۳۵۹،۷ کیلومترو (۲۲۳،۵ میلو) په اندازه برخه یې مرچلونو او د پاته ۲۲۳۲،۵ کیلومترو (۱۳۸۷،۲ میلو) په اندازه برخه یې طبیعي او دفاعي سیمو، لکه غونډیانو او سیندونو، اشغال کړې ده.

د چین د دېوال لنډه تاریخچه:

چینایان د میلاد څخه مخکې په اتمه پېړۍ کې د "دوبي او د مني" په دوره کې لا د دېوال د جوړولو تخنیکونو سره بلد وه. د میلاد څخه مخکې د پنځمې پېړۍ څخه بیا تر ۲۲۱ پېړۍ پوري د "قي" او "ژاو" دولتونو یو پلان جوړ کړ چې د خپل هیواد د سرحدونو دفاع به په یوه ډېره بهترینه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوی نظر داوو چې یو داسې شی به جوړوي چې د کوچنیو حملو او د تورو دجنګونو په مقابل کې ښه رول ولوبوي.
"قین شي هوانګ" چې کله ټوله مخالف ایالتونه فتح کړل نو یې د میلاد څخه مخکې په ۲۲۱ کال کې ټوله چین سره یو کړ او د "قین د کورنۍ (Qin Dynasty)" بنسټ یې کېښېښود. امپراطور د خپلې امپراطورۍ ددفاع په خاطر امر وکړ چې یو نوی دېوال باید جوړ کړل سي چې د شمال نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولي او سرحدونه د نورو سنګرونو سره ونښلوی ځو د شمال څخه د "کسيونګنو "د وګړود راتګ مخه ونيسي. دديوال د جوړولو په پيل کي لومړی يوازي د خاوري څخه کار اخيستل کېده خو د وخت په تېرېدو سره د کاڼو او ډبرو څخه هم ګټه پورته سوه چي د ډبرو څخه د استفادې سره سم يې د ځارني برجونه ورغول.
په ډېرو سختو حالاتو کي تر يونيم ميليون زياتو وګړو دديوال په جوړولو کي ونډه واخيسته او همداراز ويل کيږي چي په هر متر کي يوه کس خپل ژوند دلاسه ورکړئ دئ.

د "ټانګ د کورنۍ (Tang Dynasty) " په وخت کي د ديوال د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۶۸ او ۱۶۴۴ زېږديز کال په منځ کي د "مينګ د کورنۍ (Ming Dynasty) " په دوره کي د ديوال د بيا جوړوني پروژې پيل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې د ديوال نور هم اوږد کړل سو. همداشان په دې زمان کي دديوال په شاوخوا کي جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي د ديوالونه هم ددې ستر ديوال سره يوځای سول.
د چين د په زړه پوري او زړه راکښونکي ستر د يوال ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د ځارنو د برجو څخه کېده. کله چي به دد ښمن قواوي و د يوال ته رانژدې کېدې نو به دد يوال ساتونکو د پروړو، انبارو او لرګو څخه اور بلاوه ځو دد ښمن مخه ونيسي او د ښمن ته زيان ورسوي.

سل کاله وروسته لا دهون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چي "مينګ "د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنګونه وکړل. د يادوني وړ ده چي مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل څخه شمېرل کيږي. خو د وخت په تېرېدو سره اخير د چين د ستر د يوال کار پای ته ورسېد او د يوال، دد يوال جوړونکو او ددې د يوال بنسټ ايښودونکو د چين او دنړۍ په تاريخ کي ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چي د د يوال د کار د تمامېدو څخه وروسته کوچيانو ته په جايزه کي په زرګونو کيلومتره مربع مځکه ورکول سوه.

اوس د يوال په ډېرو ځايونو کي ويجاړ دئ چي له امله يې ګرځندويان اجازه نه لري چي دد يوال په ځينو ځانګړو او نيم - ويجاړ ځايونو کي وګرځي.
د يوال په لسګونو غټي دروازې لري چي په ختيځ کي يې د "بوهايي "د سيمي د سرحد سره د "شانهايګوان " په نامه يوه دروازه موجوده ده او په لوېديځ کي يې د "جيايوګوان " په نامه دروازه موقعيت لري.

د لمرلوېدو پر مهال د ستر دېوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر دېوال نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

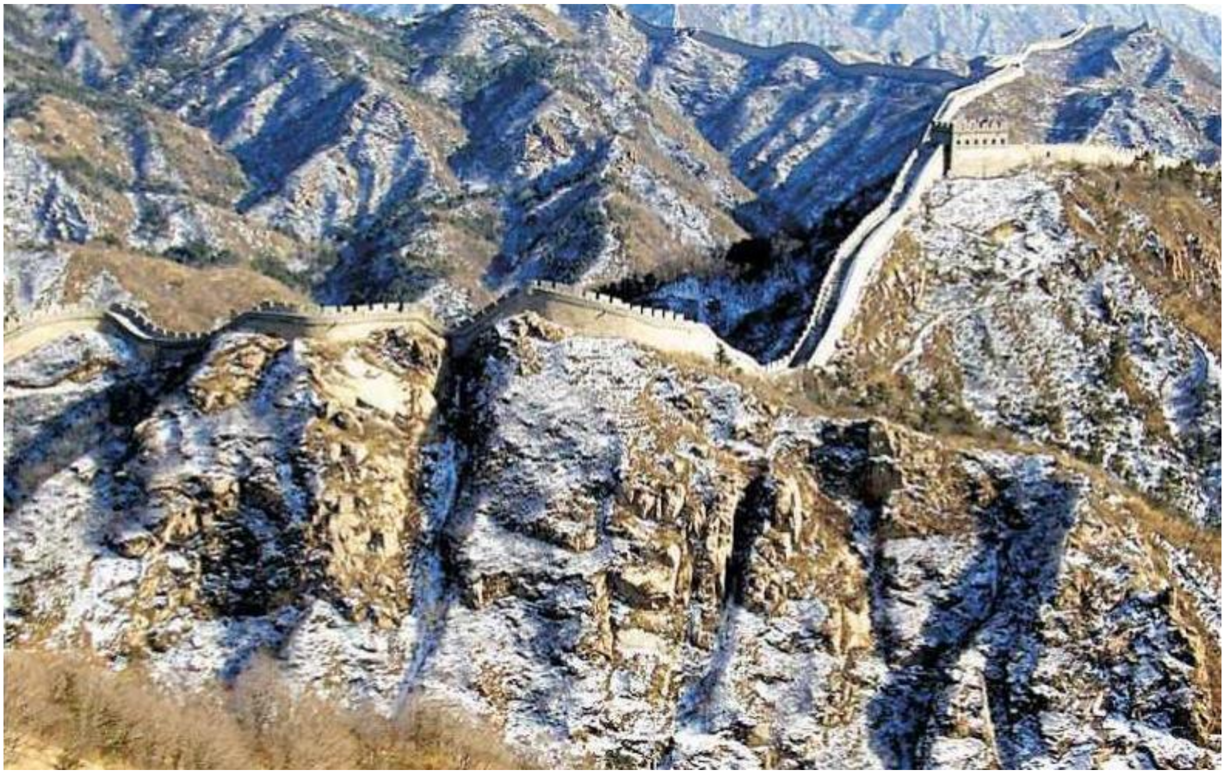

د ژمي په موسم کې پېکینګ ته نژدې د چین د ستر دېوال یوه برخه

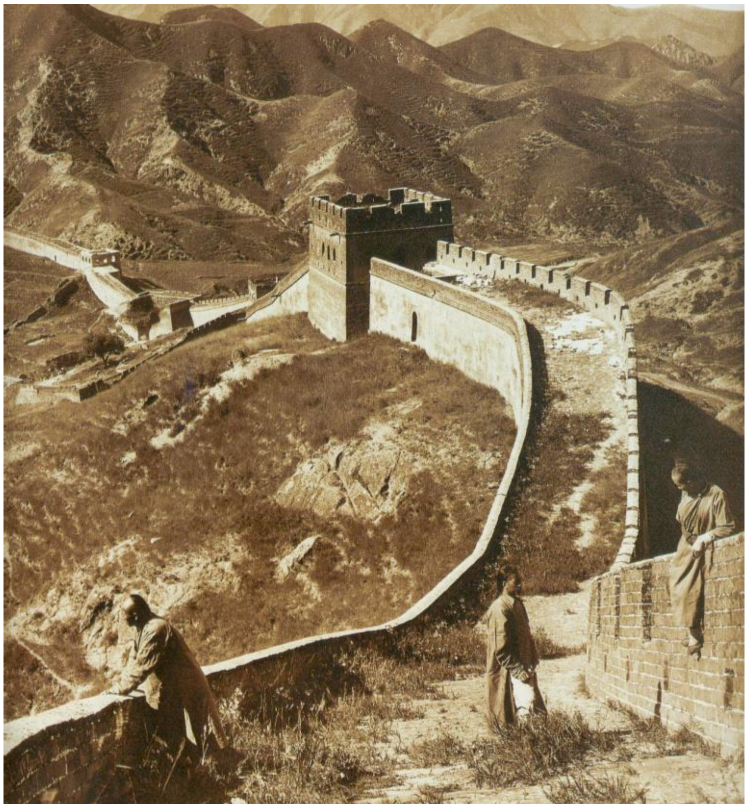

په ۱۹۰۷ زېږدیز کال کې د چین د ستر دېوال یو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چین د ستر دېوال یوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. ماچو پیچو – پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو "او د "هواینا پیچو "(پښتو معنی: ځوان غر) په نامه دغرونو په منځ کي راښکېله سیمه ده چي د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا "په نامه رود پکي بهیږي.
ماچو پیچو چي د "د لاسټ سیټي آف د اینکاس (the Lost City of the Incas) "په نامه سره هم یادیږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کي د "پیرو "د "ایروبامبا "په تنګي کي د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی "معنی ورکوي.
ماچو پیچو د "اینکا "په نامه دوګړو یو ښار وو چي د سمندر د سطحي څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همدارازدا ځای د اینکا دامپراطوری یو دمشهوره ترینو نښو نښانو څخه هم شمېرل کیږي.

تائید سوي سرچیني وایي چي د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "پاچاکوتي "د سلطنت په دوره کي د ماچو پیچو د جوړولو پروژې پېل سوي دي. په دې ځای کي د هسپانویانو ترفتحې، یعني تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وګړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چي دا ځای د کوم ځانګړي هدف لپاره نه دئ جوړ سوئ ځکه چي ددې ځای د ورتګ لاري ډېري خرابي دي. هغوی په دې باور دي چي دا ځای په پخوا وختونو کي د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلګو د مېلې او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلګو، مشرانو او دهغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښې د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کي خلګ دشپې پاتېدلای سوای. دیادوني وړ ده چي کله چي به د باران داورېدو په وخت کي هلته پادشاهان نه وه نو به نورو وګړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل.
کله چي د اینکا سلطنت ماته وخوړه نو ماچو پیچو ته د اوړدې مودې لپار تګ راتګ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله – بېله ولاړ وو.

همدارنګه یوه بله ډله پوهان بیا وایي چي ماچو پیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوې کلا وه او کله چي هسپانویان راغلل نو د اینکا وګړو ضرورت نه درلود چي دې کلا ته بیا ولاړ سي او د خپل سلطنت دفاع وکړي نو یې په نتیجه کي تګ – راتګ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دئ چي وایي د ماچو پیچو موقعیت داسي یو موقعیت نه وو چي د هغه ځایه څخه دي د اینکا د سلطنت دفاع سوې وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي هم ویل کیږي چي دا هغه ځای و چیري چي به د کوکاین بلګونه راټولېدل، ځکه هلته د کوکاین ډیري کروندې موجودي وې. خو دا خبره بیا په دې سره کمزوره کیږي چي وایي د هسپانویانو د راتګ څخه وروسته خو هم هلته د کوکاین کروندې موجودي وې نو بیا دې سیمي ته تګ راتګ ولي بند سو.

په تیرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۶۷ زیږدیز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرګو سوداګر "اوګوستو بېرنس" د پیرو ددولت په اجازه سره دا غرنۍ ښار پیدا و لوټ کړ او همدا شاني یې ددې ځای لرغوني خزانې و اروپايي موزیمونه ته ورکړې.
په ۱۹۱۱م زیږدیز کال کي تاریخ پوه "هیرام بینګام" د اینکا په وګړو او امپراطورۍ پسي یوه څېړنه پېل کړه چي ددې څېړني په سفر کي یې ماچوپیچو ددوهم ځل لپار پیدا (کشف) کړ.
دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زیږدیز کال کي د نېشنل جیوګرافیک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زیږدیز کال کي دې ځای ته د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه راکښونکې شنه سیمه چي نړیوال شهرت لري د ګرځندویانو لپاره ډېر مهم ځای دئ او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي ګرځندویان دې ځای ته سفر کوي. خو یونیسکو د ګرځندویانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د یونیسکو ډله بیریږي چي ماچوپیچو ته به د ډیرو ګرځندویانو د تګ راتګ له امله نور زیان هم ورسیږي.
همدا راز د ۱۹۹۰ زیږدیز کال راهیسي دې سیمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د ګرځندویانو د اړتیاوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپیچو ته په پخوا وختونو کي ورتګ ځو ورځي په بر کي نیولې خو په عصري نړۍ کي ځوک هلته د بس او اورګاډي په وسیله سره په ډېر لنډ وخت کي تلائ سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هوا اينا پيچو (ځوان غر) د سر څخه د ماچو پيچو منظره

په ماچو پيچو کې د اينکا د قصر مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماچوپیچو په ۱۹۱۱ز کي

دماچوپیچو په شاوخوا کي د شنو غرونو او خپله دماچوپیچو منظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. پترا – اردن

لرغونی ښار پترا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیوا د په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګۍ کې موقعیت لري. پترا چې په عربي ژبه د البترأ په نامه سره یادیږي د "نباطیانسیانو (الأنباط) " د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط) " د جنوبي اردن د عربو او د عربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پترا په ښار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوي وې، وراني سوي دي.
دا ښار د تجارت او سوداګرۍ ځلورلارۍ بللائ سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لارې و ایران، سوریې، روم او یونان ته انتقالیږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوۍ درامنځته کولو لپاره لګیږي. په پترا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پترا چاروا کي ښه شتمن سول چې په پترا کې له دوی څخه پاته سوي ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کیږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۶ کال کې د روم امپراطورۍ ماته ورکړه او دا سیمه د "عربیې" ولایت یو ښار وګرځېد.
پټ هندي سوداګر سویسزرلېنډي "جین لاوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زېږدیز کال کې پترا د غربي نړۍ لپاره ددوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسي حال کې چې دا مهال د پترا ښار وران سوئ و.
د شلمي پېړۍ په شلمو کلونو کې د لرغون پېژندني لپاره د پټو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندني پیل سوې. په پترا کې لومړنۍ پلټنې او کیندني په ۱۹۲۹ زېږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پر مخ ولاړې. همدارا ز په ۱۹۵۸ ز کال کې د لرغون پېژندني برتانوي ښوونځی د پترا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پیل وکړ. ددې وخت څخه بیا تراوسه پوري په دې سیمه کې لرغون پېژندونکي په پلټنو بوخت دي.
هېره دې نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دئ.

د پترا مهمي او لرغوني ودانۍ:

- د پترا لويه مانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د روم سړک
- المهلمه
- لوړ د قربانۍ ځای
- د خزنې: چې د خزانې خونه هم ورته ویل کیږي په پترا کې تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چې د میلاد څخه مخکې په ۸۴م او ۸۵م کال کې جوړه سوې ده. زیاتره پوهان په دې عقیده دي چې دا ودانۍ د "نباطیانس" د سردار "اریتاس III " په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري.همداشانې څېړونکو او پوهانو په تیرو لسېزو وختونو کې دا په ګوته کړې ده چې د "دخزنې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ میاشتې په بر کې نیولې دي. پام رااړونکې خبره داده چې د هغه وخت د معمارۍ د تخنیکونو په وسیله سره د یوې داسې ودانۍ جوړول یو ډېر غټ او بېل کار دئ.
- دیر البلح (صومعه: مانۍ، چیري چې روحانین اوسیږي): صومعه په پترا کې تر ټولو غټه ودانۍ ده چې د ښار د مرکزي بازار په شمال لوېدیځ کې په یوه غره کې موقعیت لري. دا ودانۍ د سردار "اوبوډاس I " معبد و.
- د پترا کلیسا: چې په انګلیسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمې پېړۍ په پای کې جوړه سوې کلیسا ده چې د جوړولو دوخت څخه یې بیا پنځوس کاله وروسته د بیا جوړونې پروژې ترسره سوې. ددې کلیسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کې ده.د میلاد څخه وروسته د ۷۰۰ کال په شاوخوا کې دا کلیسا په مکمله توګه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کې د یوې زلزلې له امله ورانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږدیز کال کې د پترا د کلیسا په یوه کنج کې ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پیدا سوې; دې لولو ته "پترا لولز" هم ویل کیږي. پاپروس یو ډول مصري بوټی دئ چې اوږدې پاڼې لري او په اوبو کې راشین کیږي.

په تیرو نژدې وختونو کې ددې کلیسا په شاوخوا کې نوري کلیساوي هم کشف سوي دي چې په اړه یې یې لاتراوسه زیات معلومات نسته. دا تازه کشف سوي کلیساوي پوهانو د "شنې کلیسا" او د "خط الراس کلیسا" په نامه سره نومولې دي.

- او ځیني نوري ودانۍ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پټرا لرغونی ښار په ۱۹۸۵ زېږدیز کال کي د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کي ثبت کړل سو. دا ځای د ګرځندویانو لپاره د راز- راز لرغونو ودانیو او تاریخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دئ.

د "اردن ټایمز" یو راپور لیکي چي د ۲۰۰۲ ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو میاشتو کي پټرا ته ۵۹ زرو کسانو سفر وکړئ او زیاتوي چي دګرځندویانو دا شمېره د ۲۰۰۵ زېږدیز کال د شمېرې څخه ۲۵ سلنه کمه سوې ده.

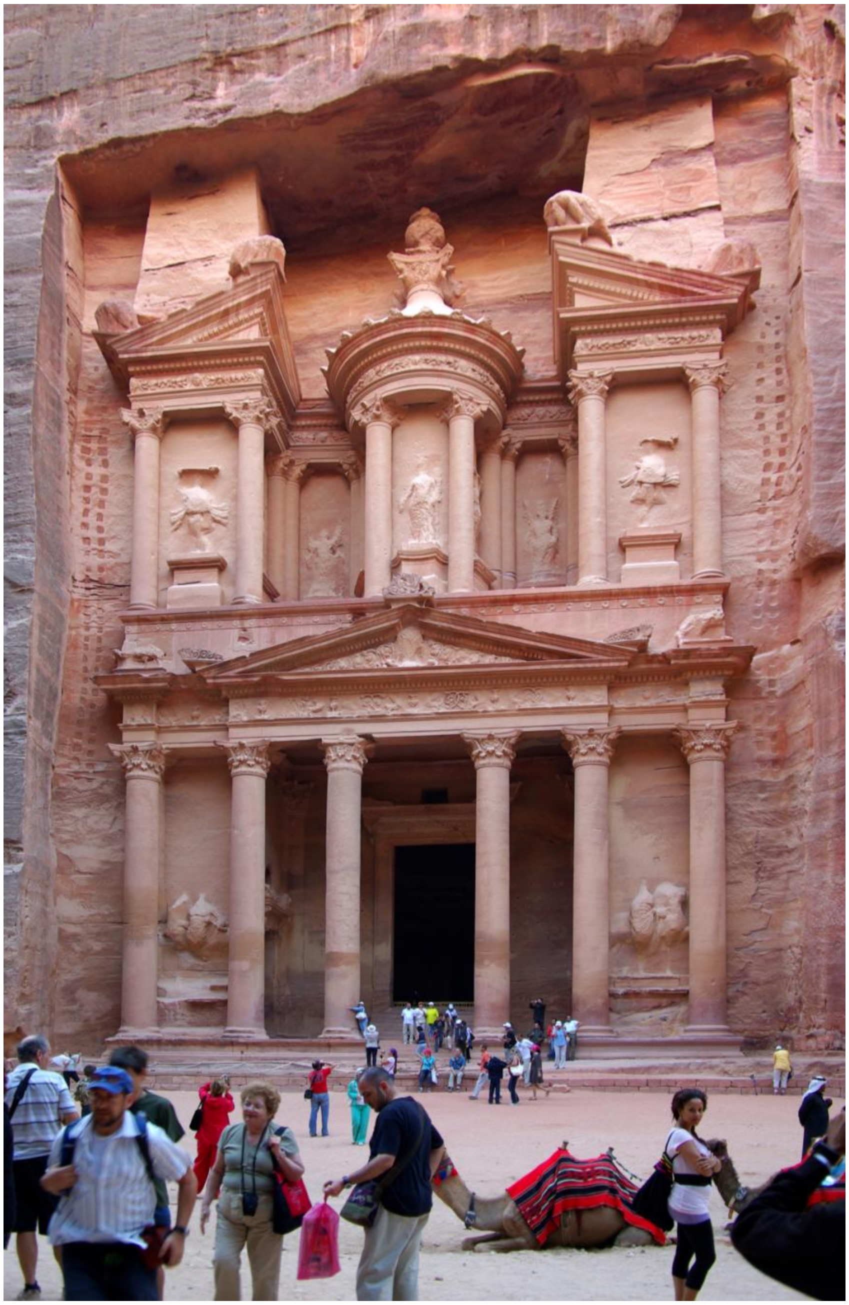

الخزنبه (دخزانې خونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

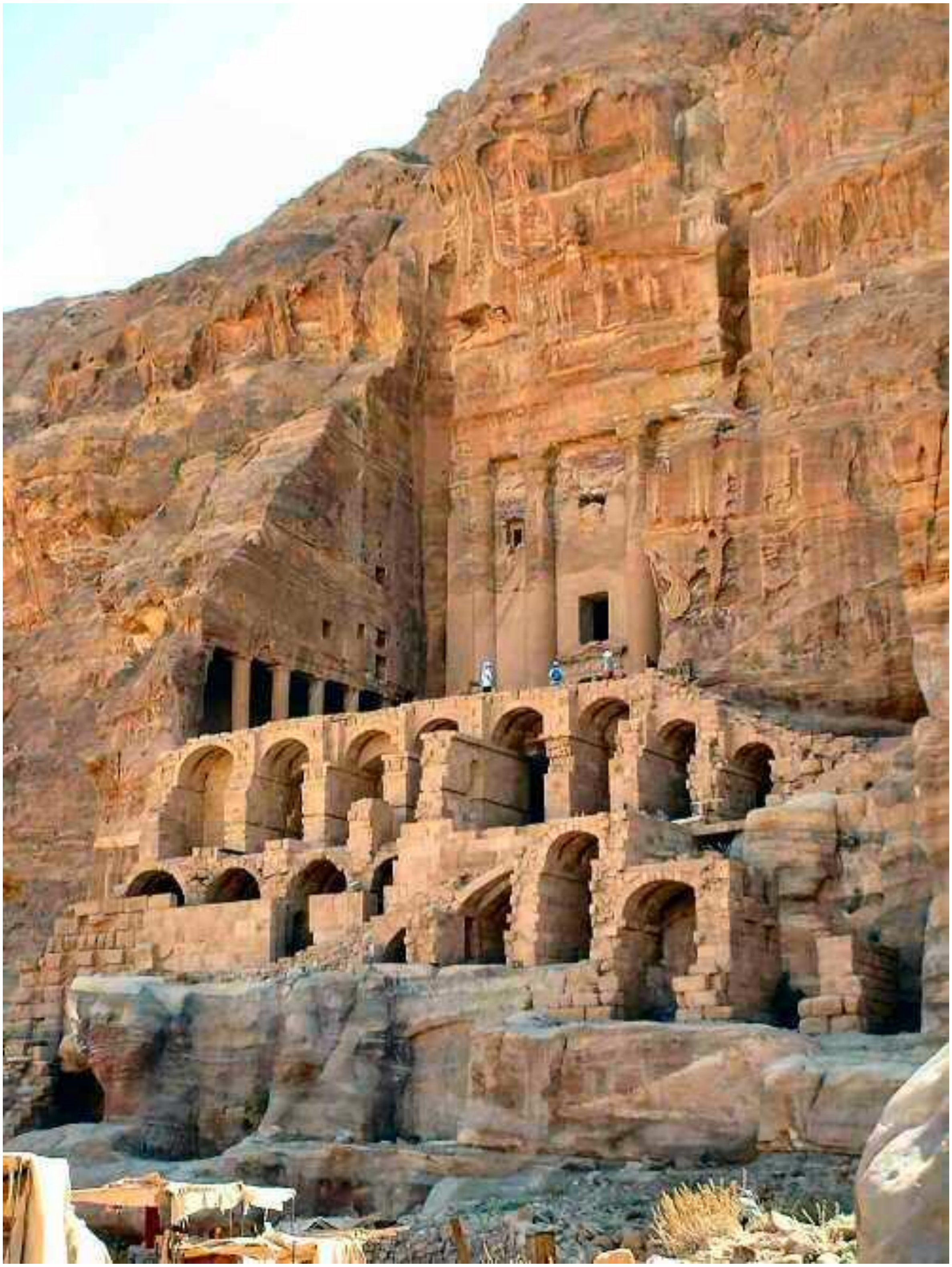

جـــــــرة قبـــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

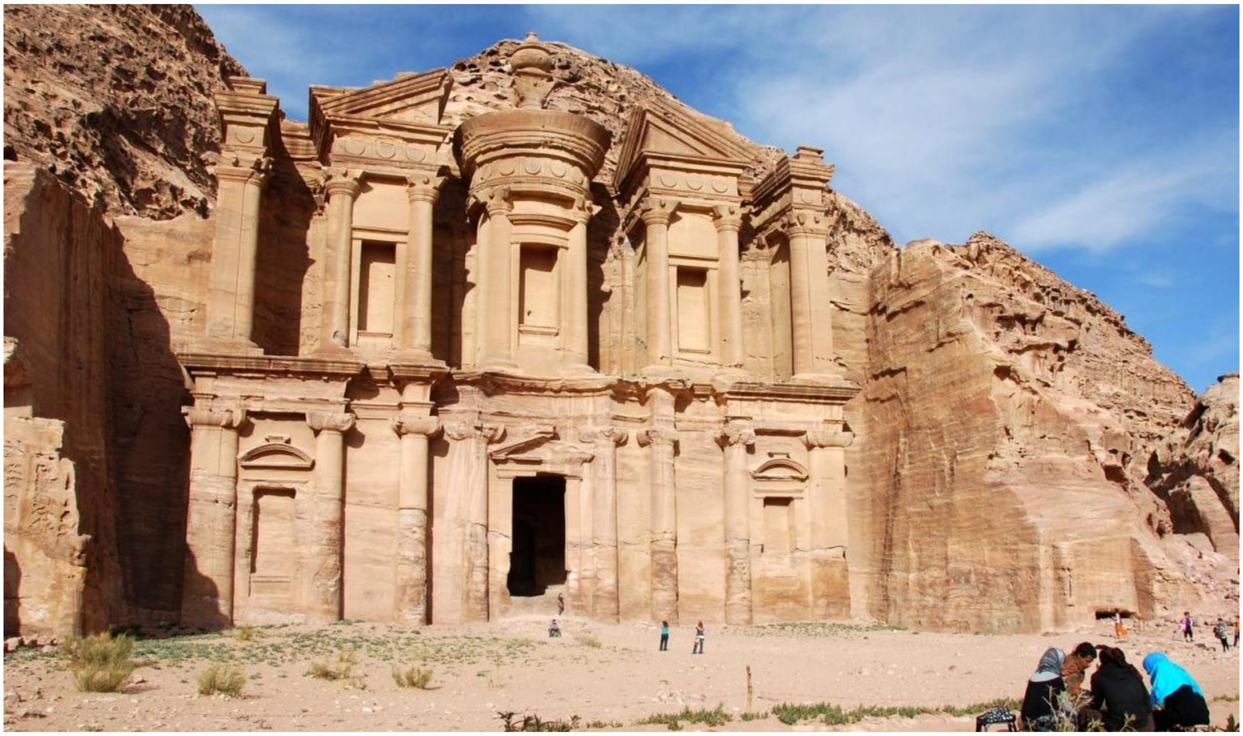

دیرالبلح(صومعه)

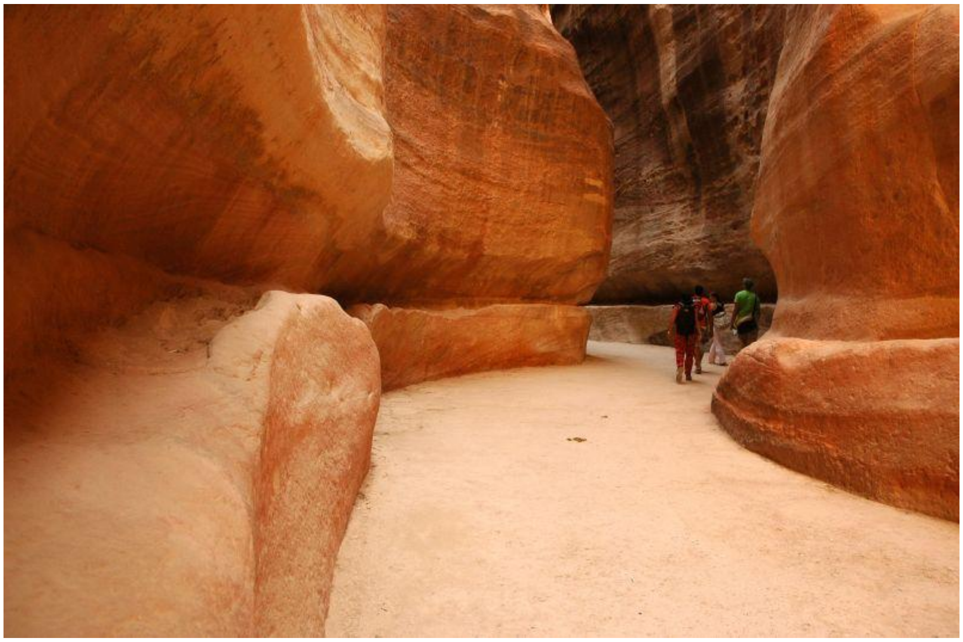

پـــتـــــرا ته تللې لاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. تاج محل – هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کې د "اوتار پرادش" د ايالت د "اګرا" په ښار کې د ممتاز محل پر مقبرې يوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چې د مغول دامپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د ماندينې ممتاز محل په ياد جوړه سوه.
ممتاز محل چې د ۱۵۹۳ زېږديز کال د اپريل په مياشت کې زېږېدلې وه د ۱۶۳۱ ز کال د جون د مياشتې په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کې په حق ورسېده.
شاه جهان چې د ۱۵۹۲ ز کال د جنورۍ پر پنځمه دلاهور په ښار کې زېږېدلئ دئ په ۱۶۳۱ ز کال کې د مغولو داامپراطورۍ ددورې په ستره خوښۍ کې هغه وخت د غم پر ټغر کښېناست کله چې يې دريمه ماينه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچنې "ګوهاره بېګم" د زوکړې پر مهال دابد لپاره دنړۍ څخه سترګې پټې کړې. ويل کيږي چې پر امپراطور شاه جهان باندې په خپلو ښځو کې ممتاز محل ډېره ګرانه وه.

د ممتاز محل د مړينې څخه پوره يو کال وروسته په ۱۶۳۲ زېږديز کال کې د هغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرګونو کسب ګرانو او صنعت ګرانو ددې ودانۍ په جوړولو کې کار وکئ. د ودانۍ د ډيزاين لپاره عبدالکريم مأمورخان، مکرامات خان او کندهاري انجينر استاد احمد لاهوري خپل ډيزاين پېش کړ، هغه وو چې د استاد احمد لاهوري ډيزاين د واکمنو خوښ سو. په ۱۶۴۸ زېږديز کال کې دممتاز محل دمقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته دمقبرې په شاوخوا کې د باغ او نورو تعميرونو، لکه دروازه-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جين-ببپټيسټ ټېورنير" زيات کوښښ وکړ چې د "يامونا" په نامه دسيند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته يوه بله ودانۍ جوړه کړي، چې هغه به خپله دمغولو دامپراطور لپاره وي او تو له به د تور مرمر څخه جوړه وي. خو کله چې په ۱۶۶۶ زېږديز کال کې شاه جهان دبنديتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هيڅ ترسره نه سو او شاه جهان دمړينې څخه وروسته په تاج محل کې د ممتاز محل څنګته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوي دي؛ چې د شاه جهان دقبر سر د ممتازمحل دقبر تر سر لوړ دئ او همدارازد ممتاز محل مقبره ۵،۱ په ۵،۲ متره کې جوړه سوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل **۵۲** متره پلن ، **۵۸** متره لوړ او په لس زره متره مربع مساحت کي له سپينو مرمرو څخه جوړ سوئ دئ. د تاج محل په شاو خوا کي څلوري مناري ډېره موده وروسته جوړي سوې، چي لږ څه کږې دي; هغه په دې چي که کله زلزله وسي نو به منارې پر تعمير نه چپه کيږي. د تاج محل ختيځ ته يو مسجد او په لويديځه برخه کي يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ.
ددې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چي په **۳۰۰** متره مربع مځکه کي جوړ سوئ دئ او تاج محل ته لا ښکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونی تاج محل هر کال د **۲** څخه تر **۴** ميليونو پوري ګرځندويان ځانته رابولي چي زياتره ګرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبروري په مياشتو کي سفر کوي، ځکه چي په دې وخت کي هلته هوا مناسبه وي. تاج محل د هفتې په ټولو ورځو کي د سهار د **۶** بجو څخه بيا د ماښام تر **۷** بجو پوري د ګرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماپښين د**۱۲** بجو څخه بيا تر **۲** بجو پوري هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي.
په **۱۹۸۳** زېږديز کال کي تاج محل د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځان ته ځای خپل کړ.

د تاج محل ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل ته د داخلیدو دروازه (دروازه-روزه)

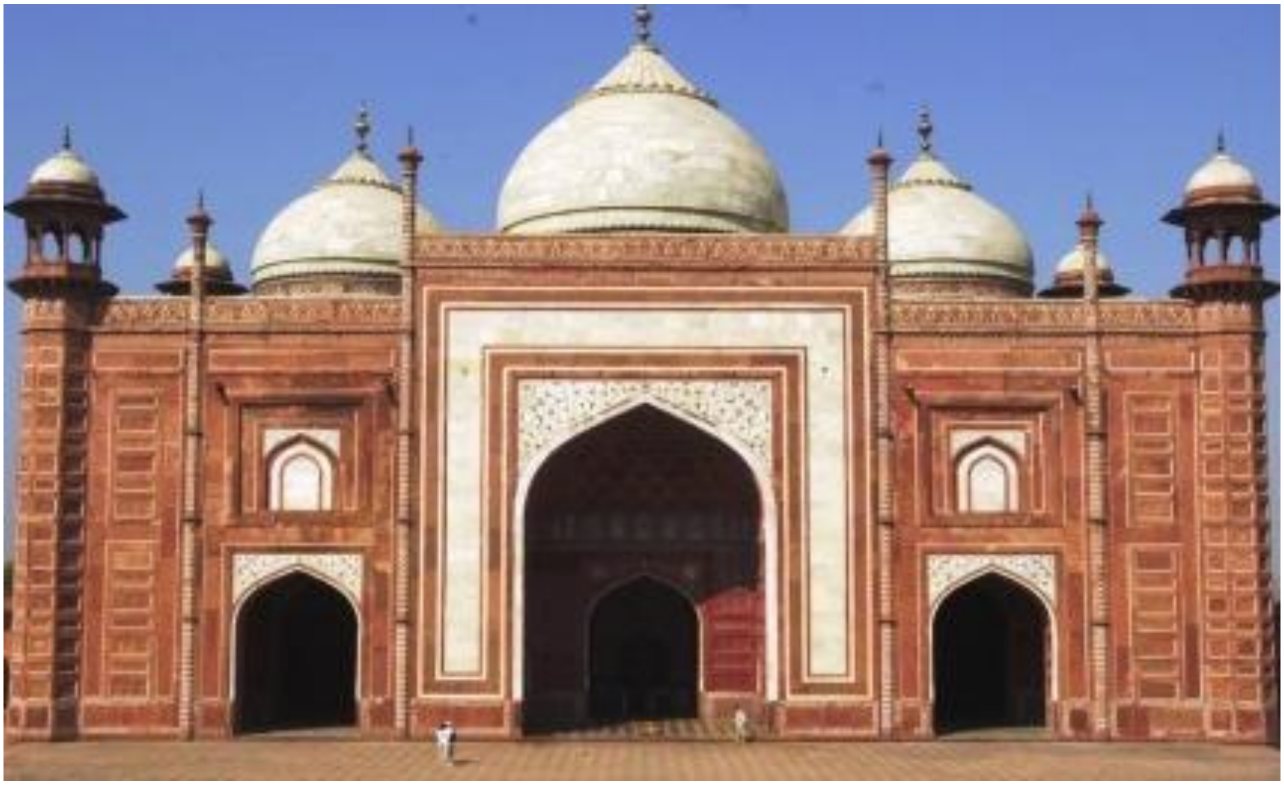

د تاج محل مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ممتاز محل او شاه جهان دمقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

د "یامونا "د سیند دهاخوا څخه دتاج محل یو انځور

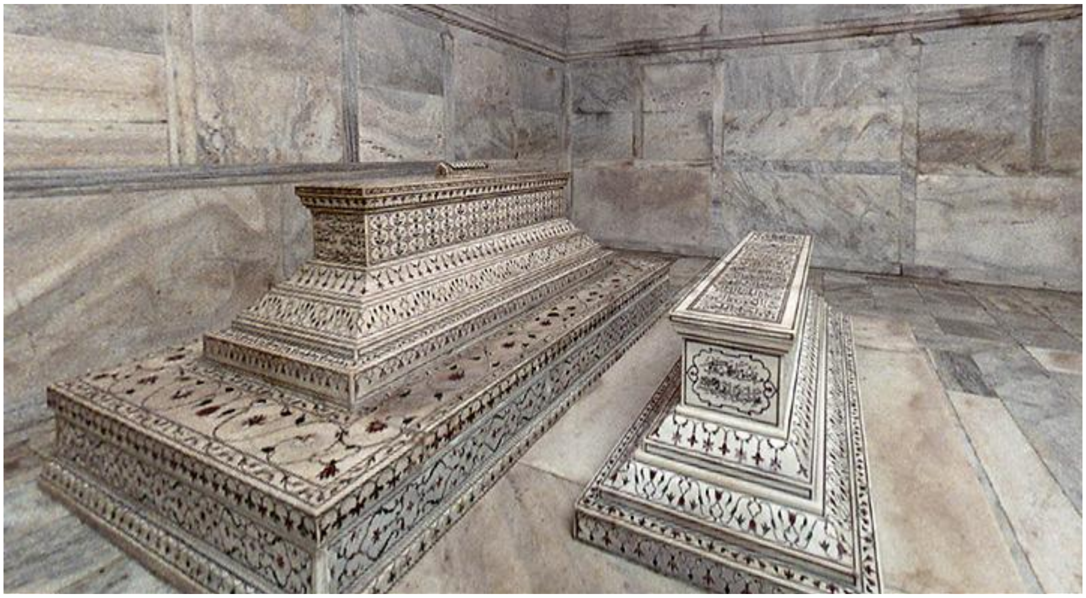

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچينې

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندينيو ويبپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دئ:

- د انګليسي ويکيپيډيا
- د هالنډي ويکيپيډيا
- نيو سېون ونډرز ډاټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی !	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۲. فټبال	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۳. کره کي سپی	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۴. سره زر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۵. د نړۍ اووه عجايبې	همدا آثر	ژباړه
۶. د نوبل جايزه او ګټونکي يې*	ژوندليکونه او ...	ژباړه
۷. درې ماشومان او يو ستوری	ناول	ژباړه

د نوبل جايزه او ګټونکي يې*: دغه آثر تر اوسه بشپړ نه دئ، خو په لنډه موده کې به يې ژباړه مکمله سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـــای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library